

loco sancto ab his injuste esset illata, itemque & ludibrio habitæ civitatis injuriam, adhuc etiam veterum instituta convulsa.

18 Nam illi quidem armis confidunt, ait, simul & audacia: nos autem in omnipotente Domino, qui potest & venientes adversum nos, & universam mundum uno nutu delere, confidimus.

19 Admonuit autem eos & de auxiliis Dei, quæ facta sunt erga parentes: & * quod sub Sennacherib centum octoginta quinque millia perierunt. *4. Reg. 19. 35. 7. 1. 21. Ezech. 48. 24. Iſai. 37. 36. 1. Mac. 7. 41.*

20 Et de prælio, quod eis adversus Galatas fuit in Babylonia, ut omnes, ubi ad rem ventum est, Macedonibus sociis hæsitantibus, ipsi sex millia soli peremerunt centum viginti millia propter auxilium illis datum de cælo, & beneficia pro his plurima consecuti sunt.

21 His verbis constantes effecti sunt, & pro legibus, & patria mori parati.

22 Constituit itaque fratres suos duces utriusque ordini, Simonem, & Josephum & Jonathan, subjectis unicuique millenis, & quingentenis.

23 Ad hoc etiam ab Esdra lecto illis sancto libro, & dato signo adjutorii Dei, in prima acie ipse dux commisit cum Nicanore.

24 Et facta sibi adjutore Omnipotente, interfecerunt super novem millia hominum: majorem autem partem exercitus Nicanoris vulneribus debilem factam fugeré compulerunt.

25 Pecuniis vero eorum, qui ad emptionem ipsorum venerant, sublati, ipsos usquequaque persecuti sunt.

26 Sed reversi sunt hora conclusi: nam erat ante sabbatum: quam ob causam non perseveraverunt insequentes.

27 Arma autem ipsorum, & spolia congregantes, sabbatum agebant: benedicentes Dominum, qui liberavit eos in isto die, misericordiæ initium stillans in eos.

28 Post sabbatum vero debilibus, & orphanis, & viduis diviserunt spolia: & residua ipsi cum suis habuere.

29 His itaque gestis, & communiter ab omnibus facta obsecratione, misericordem Dominum po-

postulabant, ut in finem servis suis reconciliaretur.

30 Et ex his, qui cum Timotheo & Bacchide erant contra se contententes, super viginti millia interfecerunt, & munitiones excelas obtinuerunt: & plures prædas diviserunt, æquam portionem debilibus, pupillis, & viduis, sed & senioribus facientes.

31 Et cum arma eorum diligenter collegissent, omnia composuerunt in locis opportunis, residua vero spolia Jerosolymam detulerunt:

32 Et Philarchen, qui cum Timotheo erat, interfecerunt, virum scelestum, qui in multis Judæos afflixerat.

33 Et cum epinicia agerent Jerosolymis, eum qui sacras januas incenderat, id est, Callisthenem, cum in quoddam domicilium refugisset, incenderunt, digna ei mercede pro impietatibus suis reddita.

34 Facinorosissimus autem Nicanor, qui mille negotiantes ad Judæorum venditionem adduxerat,

35 Humiliatus auxilio Domini ab his, quos nullos existimaverat, deposita veste gloriæ, per mediterranea fugiens, solus venit Antiochiam, summam infelicitatem de interitu sui exercitus consecutus.

36 Et qui promiserat Romanis se tributum restituere de captivitate Jerosolymorum, prædicabat nunc protectorem Deum habere Judæos, & ob ipsum invulnerabiles esse, eo quod sequerentur leges ab ipso constitutas.

CAPUT IX.

Antiochus a Persæpoli fugatus, dum Judæos ad internecionem perdere meditaretur, maximis viscerum doloribus a Deo percussus, cum fætere intollerabili scaturientibus e corpore vermibus, post suorum criminum agnitionem, & sero promissam emendationem, merita morte occubuit, scriptis ad Judæos litteris, ut filio suo subditi perseverarent

Eodem tempore Antiochus inhoneste revertebatur de Perside.

2 Intraverat enim in eam, quæ dicitur Persepolis, & tentavit expoliare templum, & civitatem opprimere: sed multitudine ad arma concurrente, in fugam versi sunt: & ita contigit, ut Antiochus post fugam turpiter rediret.

3 Et cum venisset circa Eebatanam, recognovit quæ erga Nicanorem, & Timotheum gesta sunt.

4 Elatus autem in ira, arbitrabatur se injuriam illorum, qui se fugaverant, posse in Judæos retorquere: ideoque jussit agitari currum suum, sine intermissione agens iter, cælesti eum judicio perurgente, eo quod ita superbe locutus est se venturum Jerosolymam, & congeriem sepulchri Judæorum eam facturum.

5 * Sed qui universa conspicit Dominus Deus Israel, percussit eum insanabili, & invisibili plaga. Ut enim finivit hunc ipsum sermonem, apprehendit eum dolor dirus viscerum, & amara internorum tormenta:

6 Et quidem satis juste, quippe qui multis, & novis cruciatibus aliorum torserat viscera, licet ille nullo modo a sua malitia cessaret.

7 Super hoc autem superbia repletus, ignem spirans animo in Judæos, & præcipiens accelerari negotium, contigit illum impetu euntem de curru cadere, & gravi corporis collisione membra vexari.

8 Isque, qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, & supra humanum modum superbia repletus, & montium altitudines in statera appendere, nunc humiliatus ad terram in gestatorio portabatur, manifestam Dei virtutem in semetipso contestans:

9 Ita ut de corpore impij vermes scaturirent, ac viventis in doloribus carnes ejus effluerent, odore etiam illius & fœtore exercitus gravaretur.

10 Et qui paulo ante sidera cæli contingere se arbitrabatur, eum nemo poterat propter intolerantiam fœtoris portare.

11 Hinc igitur cœpit ex gravi superbia deductus ad agnitionem sui venire, divina admonitus pla-

plaga, per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus.

12 Et cum nec ipse jam fœtorem suum ferre posset, ita ait: Justum est subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sentire.

13 Orabat autem hic scelestus Dominum, a quo non esset misericordiam consecutus.

14 Et civitatem, ad quam festinans veniebat, ut eam ad solum deduceret, ac sepulchrum congestorum faceret, nunc optat liberam reddere.

15 Et Judæos quos nec sepultura quidem se dignos habiturum, sed avibus ac feris diripiendos traditurum, & cum parvulis exterminaturum dixerat, æquales nunc Atheniensibus facturum pollicetur:

16 Templum etiam sanctum, quod prius expoliaverat, optimis donis ornaturum, & sancta vasa multiplicaturum, & pertinentes ad sacrificia sumptus de redditibus suis præstaturum:

17 Super hæc, & Judæum se futurum, & omnem locum terræ perambulaturum, & prædicaturum Dei potestatem.

18 Sed non cessantibus doloribus (supervenerat enim in eum justum Dei judicium) desperans scripsit ad Judæos in modum deprecationis epistolam hæc continentem:

19 OPTIMIS civibus Judæis plurimam salutem, & bene valere, & esse felices, rex & princeps Antiochus.

20 Si bene valetis, & filii vestri, & ex sententia vobis cuncta sunt, maximas agimus gratias.

21 Et ego in infirmitate constitutus, vestri autem memor benigne reverens de Persidis locis, & infirmitate gravi apprehensus, necessarium duxi pro communi utilitate curam habere:

22 Non desperans memetipsum, sed spem multam habens effugiendi infirmitatem.

23 Respicens autem quod & pater meus, quibus temporibus in locis superioribus ducebat exercitum, ostendit, qui post se susceperet principatum:

24 Ut si quid contrarium accideret, aut difficile nuntiaretur, scientes hi, qui in regionibus erant

erant, cui esset rerum summa derelicta, non turbarentur.

25 Ad hæc considerans de proximo potentes quosque, & vicinos temporibus insidiantes, & eventum expectantes, designavi filium meum Antiochum regem, quem sæpe recurrens in superiora regna multis vestrum commendabam: & scripsi ad eum quæ subjecta sunt.

26 Oro itaque vos, & peto memores beneficiorum publice & privatim, ut unusquisque conservet fidem ad me, & ad filium meum.

27 Confido enim, eum modeste & humane acturum, & sequentem propositum meum, & communem vobis fore.

28 Igitur homicida, & blasphemus pessime percussus, & ut ipse alios tractaverat, peregre in montibus miserabili obitu vita functus est.

29 Transferebat autem corpus Philippus colactaneus ejus, qui metuens filium Antiochi, ad Ptolemæum Philometorem in Ægyptum abiit.

CAPUT X.

Judas Machabæus, purgatis templo ac civitate, octo diebus solemnitatem celebrat, & quotannis celebrandam ordinat: Eupator Antiocho patri in regno succedens, Ptolemæo veneno extincto, Gorgiam ducem locorum constituit, Judæos sæpius pugna molestantem: Judæi & hunc & Timotheum variasque hostium munitiones devincunt, occisis plurimis millibus, quinque etiam equitibus de caelo apparentibus, qui Judæis in auxilium venerant.

1 **M**achabæus autem, & qui cum eo erant, Domino se protegente, templum quidem, & civitatem recepit:

2 Aris autem, quas alienigenæ per plateas extruxerunt, itemque delubra demolitus est.

3 Et purgato templo, aliud altare fecerunt: & de ignitis lapidibus igne concepto sacrificia obtulerunt post biennium, & incensum, & lucernas, & panes propositionis posuerunt.

4 Quibus gestis, rogabant Dominum prostrati in terram, ne amplius talibus malis inciderent: sed

sed & si quando peccassent, ut ab ipso mitius corripentur, & non barbaris, ac blasphemis hominibus traderentur.

5 Qua die autem templum ab alienigenis pollutum fuerat, contigit eadem die purificationem fieri, vigesima quinta mensis, qui fuit Casleu.

6 Et cum lætitia diebus octo egerunt in modum tabernaculorum, recordantes quod ante modicum temporis diem solemnem tabernaculorum in montibus, & in speluncis more bestiarum egerant.

7 Propter quod thyrsos, & ramos virides, & palmas præferebant ei, qui prosperavit mundari locum suum.

8 Et decreverunt communi præcepto, & decreto, universæ genti Judæorum omnibus annis agere dies istos.

9 Et Antiochi quidem, qui appellatus est Nobilis, vitæ excessus ita se habuit.

10 Nunc autem de Eupatore Antiochi imii p filio, quæ gesta sunt narrabimus, breviantes mala, quæ in bellis gesta sunt.

11 Hic enim suscepto regno, constituit super negotia regni Lyfiam quemdam, Phænicis, & Syriæ militiæ principem.

12 Nam Ptolemæus, qui dicebatur Macer, justitiam tenax erga Judæos esse constituit, & præcipue propter iniquitatem, quæ facta erat in eos, & pacifice agere cum eis.

13 Sed ob hoc accusatus ab inimicis apud Eupatorem, cum frequenter proditor audiret, eo quod Cyprum creditam sibi a Philometore deruisset, & ad Antiochum Nobilem translatus etiam ab eo recessisset, veneno vitam finivit.

14 Gorgias autem, cum esset dux locorum, assumptis advenis frequenter Judæos debellabat.

15 Judæi vero, qui tenebant opportunas munitiones, fugatos ab Jerosolymis suscipiebant, & bellare tentabant.

16 Hi vero, qui erant cum Machabæo, per orationes Dominum rogantes, ut esset sibi adjutor, impetum fecerunt in munitiones Idumæorum:

17 M 1.

17 Multaque vi insistentes, loca obtinuerunt, occurrentes interemerunt, & omnes simul non minus viginti millibus trucidaverunt.

18 Quidam autem, cum confugissent in duas turres valde munitas, omnem apparatus ad repugnandum habentes,

19 Machabæus ad eorum expugnationem, relicto Simone, & Josepho, itemque Zachæo; eisque, qui cum ipsis erant satis multis, ipse ad eas, quæ amplius perurgebant, pugnas conversus est.

20 Hi vero, qui cum Simone erant, cupiditate ducti, a quibusdam, qui in turribus erant, suasi sunt pecunia: & septuaginta millibus didrachmis acceptis, dimiserunt quosdam effugere.

21 Cum autem Machabæo nuntiatum esset, quod factum est, principibus populi congregatis, accusavit, quod pecunia fratres vendidissent, adversariis eorum dimissis.

22 Hos igitur proditores factos interfecit, & confestim duas turres occupavit.

23 Armis autem ac manibus omnia prospere agendo in duabus munitionibus plus quam viginti millia peremit.

24 At Timotheus, qui prius a Judæis fuerat superatus, convocato exercitu peregrinæ multitudinis, & congregato equitatu Asiatico, advenit quasi armis Judæam capturus.

25 Machabæus autem, & qui cum ipso erant, appropinquante illo, deprecabantur Dominum, caput terra aspergentes, lumbosque ciliciis prociñcti,

26 Ad Altaris crepidinem provoluti, ut sibi propitius, inimicis autem eorum esset inimicus, & adversariis adversaretur, sicut lex dicit.

27 Et ita post orationem, sumptis armis, longius de civitate procedentes, & proximi hostibus effecti resederunt.

28 Primo autem solis ortu utrique commiserunt: isti quidem victoriæ, & prosperitatis sponsorem cum virtute Dominum habentes: illi autem ducem belli animum habebant.

29 Sed cum vehemens pugna esset, apparuerunt

runt adversariis de cælo viri quinque in equis, frenis aureis decori, ducatum Judæis præstantes:

30 Ex quibus duo Machabæum medium habentes, armis suis circumseptum incolumem conferabant: in adversarios autem tela, & fulmina jaciebant, ex quo & cæcitate confusi, & repleti perturbatione cadebant.

31 Interfecti sunt autem viginti millia quingenti, & equites sexcenti.

32 Timotheus vero confugit in Gazaram præsidium munitum, cui præerat Chæreas.

33 Machabæus autem, & qui cum eo erant, lætantes obsederunt præsidium diebus quatuor.

34 At hi, qui intus erant, loci firmitate confisi, supra modum maledicebant, & sermones nefandos jactabant.

35 Sed cum dies quinta illucesceret, viginti juvenes ex his, qui cum Machabæo erant, accensi animis propter blasphemiam, viriliter accesserunt ad murum, & feroci animo incedentes ascendebant:

36 Sed & alii similiter ascendentes, turres, portasque succendere aggressi sunt, atque ipsos maledicos vivos concremare.

37 Per continuum autem biduum præsidio vastato, Timotheum occultantem se, in quodam reperiunt loco peremerunt: & fratrem illius Chæream, & Apollophanem occiderunt.

38 Quibus gestis, in hymnis & confessionibus benedicebant Dominum, qui magna fecit in Israel, & victoriam dedit illis.

CAPUT XI.

Judas Machabæus ferocis Lyfiæ maximum prostravit exercitum, fretus auxilio missi cælitus equitis; quod animadvertens Lyfiæ pacem inter Judæos & regem componit: deferuntur epistolæ Lyfiæ, Antiochi, ac Romanorum ad Judæos, & Antiochi ad Lyfiæm pro Judæis.

1 Sed parvo post tempore, Lyfiæ procurator regis, & propinquus, ac negotiorum præpositus, graviter ferens de his, quæ acciderant,

2 Congregatis octoginta millibus, & equitatu

univerſo, veniebat adverſus Judæos, exiſtimans ſe civitatem quidem captam Gentibus habitaculum facturum,

3 Templum vero in pecuniæ quæſtum, ſicu cætera delubra Gentium, habiturum, & per ſingulos annos venale ſacerdotium:

4 Nuſquam recogitans Dei poteſtatem, ſed mente effrenatus in multitudine peditum, & in millibus equitum, & in octoginta elephantis confidebat.

5 Ingreſſus autem Judæam, & appropians Bethſuræ, quæ erat in anguſto loco, ab Jeruſolyma intervallo quinque ſtadium, illud præſidium expugnabat.

6 Ut autem Machabæus, & qui cum eo erant, cognoverunt expugnari præſidia, cum ſletu & lachrimis rogabant Dominum & omnis turba ſimul, ut bonum angelum mitteret ad ſalutem Iſrael.

7 Et ipſe primus Machabæus, ſumptis armis, cæteros adhortatus eſt ſimul ſecum periculum ſubire, & ferre auxilium fratribus ſuis.

8 Cumque pariter prompto animo procederent, Jeruſolyms apparuit præcedens eos eques in veſte candida, armis aureis haſtam vibrans.

9 Tunc omnes ſimul benedixerunt miſericordem Dominum, & convaluerunt animis: non ſolum homines, ſed & beſtias ferociſſimas, & muros ferreos parati penetrare.

10 Ibant igitur prompti de cælo habentes adiutorem, & miſerantem ſuper eos Dominum.

11 Leonum autem more impetu irruentes in hoſtes, proſtraverunt ex eis undecim millia peditum, & equitum mille ſexcentos:

12 Univerſos autem in fugam verterunt, plures autem ex eis vulnerati nudi evaſerunt. Sed & ipſe Lyſias turpiter fugiens evaſit.

13 Et quia non inſenſatus erat, ſecum ipſe reputans, factam erga ſe diminutionem, & intelligens invictos eſſe Hebræos, omnipotentis Dei auxilio innitentes, miſit ad eos:

14 Promiſitque ſe conſenſurum omnibus, quæ juſta ſunt, & regem compulſurum amicum fieri.

15 An.

15 Annuit autem Machabæus precibus Lyſiæ, in omnibus utilitati conſulens: & quæcumque Machabæus ſcripſit Lyſiæ de Judæis, ea rex conſeſſit.

16 Nam erant ſcriptæ Judæis Epistoſa a Lyſia quidem hunc modum continentes:

LYSIAS populo Judæorum ſalutem:

17 Joannes & Abefaſom, qui miſſi fuerant a vobis, tradentes, ſcripta poſtulabant, ut ea, quæ per illos ſignificabantur, implem.

18 Quæcumque igitur regi potuerunt perferri, expoſui: & quæ res permittebat, conſeſſit.

19 Si igitur in negotiis fidem conſervaveritis, & deinceps bonorum vobis cauſa eſſe tentabo.

20 De cæteris autem per ſingula verbo mandavi & iſtis, & his, qui a me miſſi ſunt, colloqui vobiscum.

21 Bene valete. Anno centeſimo quadrageſimo octavo menſis Dioſcorii, die vigeſima & quarta.

22 Regis autem epistoſa iſta continebat: REX Antiochus Lyſiæ fratri ſalutem.

23 Patre noſtro inter deos translato, nos volentes eos, qui ſunt in regno noſtro ſine tumultu agere, & rebus ſuis adhibere diligentiam,

24 Audivimus Judæos non conſeſſiſſe patri meo, ut transferrentur ad ritum Græcorum, ſed tenere velle ſuum inſtitutum, ac propterea poſtulare a nobis concedi ſibi legitima ſua.

25 Volentes igitur hanc quoque gentem quietam eſſe, ſtatuentes judicavimus, templum reſtiti illis, ut agerent ſecundum ſuorum majorum conſuetudinem.

26 Bene igitur feceris, ſi miſeris ad eos, & dexteram dederis: ut cognita noſtra voluntate, bono animo ſint, & utilitatibus propriis deſerviant.

27 Ad Judæos vero regis epistoſa talis erat: REX Antiochus ſenatuſi Judæorum, & cæteris Judæis ſalutem.

28 Si valetis, ſi ceſſis ut volumus: ſed & ipſi bene valeamus.

29 Adiit nos Menelaus, dicens velle vos deſcendere ad veſtros, qui ſunt apud nos.

R r 2

30 His

30 His igitur, qui commeant usque ad diem trigesimum mensis Xanthici, damus dextras securitatis,

31 Ut Judæi utantur cibis, & legibus suis, sicut & prius: & nemo eorum ullo modo molestiam patiatur de his, quæ per ignorantiam gesta sunt.

32 Misimus autem & Menelaum, qui vos alloquatur.

33 Valete. Anno centesimo quadragesimo octavo, Xanthici mensis quintadecima die.

34 Miserunt autem etiam Romani epistolam, ita se habentem:

QUINTUS Memmius, & Titus Manilius legati Romanorum, populo Judæorum salutem.

35 De his quæ Lyfias cognatus regis concessit vobis, & nos concessimus.

36 De quibus autem ad regem judicavit referendum, confestim aliquem mittite, diligentius inter vos conferentes, ut decernamus, sicut congruit vobis: nos enim Antiochiam accedimus.

37 Ideoque festinate rescribere, ut nos quoque sciamus cujus estis voluntatis.

38 Bene valete. Anno centesimo quadragesimo octavo, quintadecima die mensis Xanthici.

CAPUT XII.

Judas ac duces ipsius divino freti auxilio pugnant feliciter adversus Joppitas, Jamnitas, Arabes, Casphin & Ephron civitates, item adversus Timotheum habentem ingentem exercitum, adversus præsidium Carnion, & Gorgiam: occisis autem quibusdam Judæis, qui de donariis idolorum sustulerant, Judas curat pro ipsorum peccatis offerri sacrificium.

1 **H**is factis pactionibus, Lyfias pergebat ad regem, Judæi autem agriculturæ operam dabant.

2 Sed hi, qui resederant, Timotheus, & Apollonius Gennæi filius, sed & Hieronymus, & Demophon super hos, & Nicanor Cypriarches, non sinebant eos in silentio agere, & quiete.

3 Joppitæ vero tale quoddam flagitium perpetrarunt: rogaverunt Judæos, cum quibus habitabant,

bant, ascendere scaphas, quas paraverant, cum uxoribus, & filiis, quasi nullis inimicitis inter eos subjacentibus.

4 Secundum commune itaque decretum civitatis, & ipsis acquiescentibus, pacisque causa nihil suspectum habentibus: cum in altum processissent, submerferunt non minus ducentos.

5 Quam crudelitatem Judas in suæ gentis homines factam ut cognovit, præcepit viris, qui erant cum ipso: & invocato justo judice Deo,

6 Venit adversus interfectores fratrum, & portum quidem noctu succendit, scaphas exussit, eos autem, qui ab igne refugerant, gladio peremit.

7 Et cum hæc ita egisset, discessit quasi iterum reverlurus, & univeros Joppitas eradicaturus.

8 Sed cum cognovisset & eos, qui erant Jamnitæ, velle pari modo facere habitantibus secum Judæis;

9 Jamnitis quoque nocte supervenit, & portum cum navibus succendit: ita ut lumen ignis appareret Jerosolymis a stadiis ducentis quadraginta.

10 Inde cum jam abiissent novem stadiis, & iter facerent ad Timotheum, commiserunt cum eo Arabes quinque millia viri, & equites quingenti.

11 Cumque pugna valida fieret: & auxilio Dei prospere cessisset, residui Arabes victi, petebant a Juda dextram sibi dari, promittentes se paucos daturos, & in cæteris profuturos.

12 Judas autem, arbitratus vere in multis eos utiles, promisit pacem: dextrisque acceptis, discessere ad tabernacula sua.

13 Aggressus est autem & civitatem quandam firmam pontibus murisque circumseptam, quæ a turbis habitabatur Gentium promiscuarum, cui nomen Casphin.

14 Hi vero, qui intus erant, confidentes in stabilitate murorum, & apparatu alimontiarum, remissius agebant, maledictis laceffentes Judam, & blasphemantes, ac loquentes quæ fas non est.

15 Machabæus autem, invocato magno mundi Principe, qui sine arietibus, & machinis * tem. Jof 6. pori. 20.

poribus Jesu præcipitavit Jericho, irruit ferociter muris :

16 Et capta civitate per Domini voluntatem innumerabiles cædes fecit, ita ut adjacens stagnum stadiorum duorum latitudinis, sanguine inperfectorum fluere videretur.

17 Inde discesserunt stadia septingenta quinquaginta, & venerunt in Characa ad eos, qui dicuntur Tubianæi, Judæos.

18 Et Timotheum quidem in illis locis non comprehenderunt, nulloque negotio perfecto regressus est, relicto in quodam loco firmissimo præsidio.

19 Dositheus autem, & Sosipater, qui erant duces cum Machabæo, peremerunt a Timotheo relictos in præsidio, decem millia viros.

20 At Machabæus, ordinatis circum se sex millibus, & constitutis per cohortes, adversus Timotheum processit, habentem secum centum viginti millia peditum, equitumque duo millia quingentos.

21 Cognito autem Judæ adventu, Timotheus præmisit mulieres, & filios, & reliquum apparatus, in præsidium, quod Carnion dicitur: erat enim inexpugnabile, & accessu difficile propter locorum angustias.

22 Cumque cohors Judæ prima apparuisset, timor hostibus incussus est, ex præsentia Dei, qui universa conspicit, & in fugam versi sunt alius ab alio, ita ut magis a suis dejicerentur, & gladiorum suorum ictibus debilitarentur.

23 Judas autem vehementer instabat puniens profanos, & prostravit ex eis triginta millia virorum.

24 Ipse vero Timotheus incidit in partes Dosithei, & Sosipatris: & multis precibus postulabat, ut vivus dimitteretur, eo quod multorum ex Judæis parentes haberet, ac fratres, quos morte ejus decipi eveniret.

25 Et cum fidem dedisset restitutum se eos secundum constitutum, illæsum eum dimiserunt propter fratrum salutem.

26 Ju-

26 Judas autem egressus est ad Carnion, interceptis viginti quinque millibus.

27 Post horum fugam & necem, movit exercitum ad Ephron civitatem munitam, in qua multitudo diversarum gentium habitabat: & robusti juvenes pro muris consistentes fortiter repugnabant: in hac autem machinæ multæ, & telorum erat apparatus.

28 Sed, cum Omnipotentem invocassent, qui potestate sua vires hostium confringit, ceperunt civitatem: & ex eis qui intus erant, viginti quinque millia prostraverunt.

29 Inde ad civitatem Scytharum abierunt, quæ ab Jerosolymis sexcentis stadiis aberat.

30 Contestantibus autem his, qui apud Scythopolitas erant, Judæis, quod benigne ab eis haberentur, etiam temporibus infelicitatis suis modestè secum egerint:

31 Gratias agentes eis, & exhortati etiam de cætero erga genus suum benignos esse, venerunt Jerosolymam die sabbati septimanarum instante.

32 Et post Pentecosten abierunt contra Gorgiam præpositum Idumææ.

33 Exivit autem cum peditibus tribus millibus, & equitibus quadringentis.

34 Quibus congressis, contigit paucos ruere Judæorum.

35 Dositheus vero quidam de Bacenoris eques, vir fortis, Gorgiam tenebat: & cum vellet illum capere vivum, eques quidam de Thracibus irrui in eum, humerumque ejus amputavit, atque ita Gorgias effugit in Marela.

36 At illis, qui cum Eldrin erant, diutius pugnantibus & fatigatis, invocavit Judas Dominum adiutorem, & ducem belli fieri:

37 Incipiens voce patria, & cum hymnis clamorem extollens, fugam Gorgiæ militibus incussit.

38 Judas autem collecto exercitu venit in civitatem Odollam: & cum septima dies superveniret, secundum consuetudinem purificati, in eodem loco sabbatum egerunt.

R r 4

39 Et

39 Et sequenti die venit cum suis Judas, ut corpora profratorum tolleret, & cum parentibus poneret in sepulchris paternis.

Deut.
7. 25.

40 Invenierunt autem sub tunicis interfectorum de donariis idolorum, quæ apud Jamniam fuerunt, * a quibus lex prohibet Judæos: omnibus ergo manifestum factum est, ob hanc causam eos corruiſſe.

41 Omnes itaque benedixerunt justum judicium Domini, qui occulta fecerat manifesta.

42 Atque ita ad preces conversi, rogaverunt ut id, quod factum erat, delictum oblivioni traderetur. At vero fortissimus Judas hortabatur populum conservare se sine peccato, sub oculis videntes quæ facta sunt pro peccatis eorum, qui prostrati sunt.

43 Et facta collatione, duodecim millia drachmas argenti misit Jerosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, bene & religiose de resurrectione cogitans.

44 (Nisi enim eos, qui ceciderant, resurrecturos speraret, superfluum videretur, & vanum orare pro mortuis)

45 Et quia considerabat quod hi, qui cum pietate dormitionem acceperant, optimam haberent repositam gratiam.

46 Sancta ergo, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur.

C A P U T XIII.

Menelaus Judæus transfuga jussu Antiochi extremo afficitur supplicio: Antiochus vero maximum ducens in Judæos exercitum, semel ac iterum videtur & repulsus, multisque millibus ex suis occisis, & Philippo rebellante, supplex pacem cum Judæis firmat juramento, oblato in templo sacrificio, Iudæque in principem Ptolemaidis constituto.

1 Anno centesimo quadragesimo nono, cognovit Judas Antiochum Eupatorem venire eum multitudine adversus Judæam,

2 Et cum eo Lyfiam procuratorem, & præpositum negotiorum, secum habentem peditum centum decem millia, & equitum quinque millia, & ele-

elephantos viginti duos, currus cum falcibus trecentos.

3 Commiscuit autem se illis & Menelaus: & cum multa fallacia deprecabatur Antiochum, non pro patriæ salute, sed sperans se constitui in principatum.

4 Sed rex regum suscitavit animos Antiochi in peccatorem: & suggerente Lyfia hunc esse causam omnium malorum, jussit, ut eis est consuetudo, apprehensum in eodem loco necari.

5 Erat autem in eodem loco turris quinquaginta cubitorum, aggestum undique habens cineris: hæc prospectum habebat in præceps.

6 Inde in cinerem dejici jussit sacrilegum, omnibus eum propellentibus ad interitum.

7 Et tali lege prævaricatorem legis contigit mori, nec terræ dari Menelaum.

8 Et quidem fatis juste: nam quia multa erga aram Dei delicta commisit, cujus ignis, & cinis erat sanctus: ipse in cineris morte damnatus est.

9 Sed rex mente effrænatus veniebat, nequiorum se patre suo Judæis offensurus.

10 Quibus Judas cognitis, præcepit populo, ut die ac nocte Dominum invocarent, quo, sicut semper, & nunc adjuvaret eos:

11 Quippe qui lege, & patria, sanctoque templo privari vererentur: ac populum, qui nuper paululum respirasset, ne fineret blasphemis rursum nationibus subdi.

12 Omnibus itaque simul id facientibus, & peccatis a Domino misericordiam cum fletu, & jejuniis, per triduum continuum prostratis, hortatus est eos Judas, ut se præpararent.

13 Ipse vero cum senioribus cogitavit prius quam rex admovent exercitum ad Judæam, & obtineret civitatem, exire, & Domini judicio committere exitum rei.

14 Dans itaque potestatem omnium Deo mundi creatori, & exhortatus suos, ut fortiter dimicarent, & usque ad mortem pro legibus, templo, civitate, patria, & civibus starent, circa Modin exercitum constituit.

15 Et dato signo suis DEI VICTORIÆ, juvenibus fortissimis electis, nocte aggressus aulam regiam, in castris interfecit viros quatuor milia, & maximum elephantorum cum his, qui superpositi fuerant:

16 Summoque metu, ac perturbatione hostium castra replentes, rebus prospere gestis, abierunt.

17 Hoc autem factum est die illucescente, adjuvante eum Domini protectione.

18 Sed rex, accepto gustu audaciæ Judæorum, arte difficultatem locorum tentabat:

19 Et Bethsuræ, quæ erat Judæorum præsidium munitum, castra admovebat: sed fugabatur, impingebat, minorabatur.

20 His autem, qui intus erant, Judas necessaria mittebat.

21 Enuntiavit autem mysteria hostibus Rhodocus quidam de Judaico exercitu, qui requisitus comprehensus est, & conclusus.

22 Iterum rex sermonem habuit ad eos, qui erant in Bethsuris: dextram dedit, accepit: abiit.

23 Commisit cum Juda: superatus est. Ut autem cognovit rebellasse Philippum Antiochiæ, qui reliquus erat super negotia, mente consternatus, Judæos deprecans, subditusque eis, jurat de omnibus quibus iustum visum est, & reconciliatus obtulit sacrificium, honoravit templum, & munera posuit:

24 Machabæum amplexatus est, fecit eum a Ptolemaide, usque ad Gerrenos ducem, & principem.

25 Ut autem venit Ptolemaidam, graviter ferebant Ptolemenses amicitie conventionem, indignantes, ne forte fœdus irrumperent.

26 Tunc ascendit Lyfias tribunal, & exposuit rationem, & populum sedavit, regressusque est Antiochiam: & hoc modo regis profectio, & reditus processit.

CAPUT XIV.

Suggestente Alcimo, qui summo destitutus erat sacerdotio, Nicanor in Judæos missus a rege Demetrio, auditis Judæ præclaris facinoribus, amicitiam

citiam cum eo contrahit: quam postmodum rege cogente solvens, dum Judam nequit comprehendere, templi minatur everfionem: & senem Raziam Judæum magnanimum apprehendere conatur: qui dum ab hostibus jam se capiendum videret, elegit potius constantissimo animo sibi mortem inferre, quam indigna pati ab hostibus, in quos propriis manibus sua intestina projecit.

1 Sed post triennii tempus, cognovit Judas, & qui cum eo erant, Demetrium Seleuci cum multitudine valida, & navibus per portum Tripolis ascendisse ad loca opportuna,

2 Et tenuisse regiones adversus Antiochum, & ducem ejus Lyfiam.

3 Alcimus autem quidam, qui summus sacerdos fuerat, sed voluntarie coinquinatus est temporibus commissionis, considerans nullo modo sibi esse salutem, neque accessum ad altare,

4 Venit ad regem Demetrium, centesimo quinquagesimo anno, offerens ei coronam auream, & palmam, super hæc & thalos, qui templi esse videbantur. Et ipsa quidem die filuit.

5 Tempus autem opportunum dementiæ suæ nactus, convocatus a Demetrio ad consilium, & interrogatus quibus rebus, & consiliis judæi niterentur,

6 Respondit: Ipsi, qui dicuntur Assidæi Judæorum, quibus præest Judas Machabæus, bella nutriunt, & seditiones movent, nec patiuntur regnum esse quietum.

7 Nam & ego defraudatus parentum gloria (dico autem summo sacerdotio) huc veni.

8 Primo quidem utilitatibus regis fidem servans, secundo autem etiam civibus consulens: nam illorum pravitate universum genus nostrum non minime vexatur,

9 Sed oro, his singulis, o rex, cognitis, & regioni, & generi secundum humanitatem tuam pervulgatam omnibus, prospice.

10 Nam, quamdiu superest Judas, impossibile est pacem esse negotiis.

11 Talibus autem ab hoc dictis, & cæteri amici,

ci, hostiliter se habentes adversus Judam, inflammaverunt Demetrium.

12 Qui statim Nicanorem præpositum elefantorum ducem misit in Judæam,

13 Datis mandatis, ut ipsum quidem Judam caperet: eos vero, qui cum illo erant, dispergeret, & constitueret Alcimum maximi templi summum sacerdotem.

14 Tunc gentes, quæ de Judæa fugerant Judam, gregatim se Nicanori miscebant: miserias, & clades Judæorum, prosperitates rerum suarum estimantes.

15 Audito itaque Judæi Nicanoris adventu, & conventu nationum, conspersi terra rogabant eum, qui populum suum constituit, ut in æternum custodiret, quique suam portionem signis evidentibus protegit.

16 Imperante autem duce, statim inde moverunt, conveneruntque ad castellum Dessau.

17 Simon vero frater Judæ commiserat cum Nicanore: sed contritus est repentino adventu adversariorum.

18 Nicanor tamen, audiens virtutem comitum Judæ, & animi magnitudinem, quam pro patriæ certaminibus habebant, sanguine iudicium facere metuebat.

19 Quam ob rem præmisit Posidonium, & Theodotium, & Mathiam, ut darent dextras, atque acciperent.

20 Et cum diu de his consilium ageretur, & ipse dux ad multitudinem retulisset, omnium una fuit sententia amicitias annuere.

21 Itaque diem constituerunt, qua secreto inter se agerent: & singulis fellæ prolatae sunt, & posita.

22 Præcepit autem Judas armatos esse locis opportunis, ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriretur: & congruum colloquium fecerunt.

23 Morabatur autem Nicanor Jerosolymis, nihilque inique agebat, gregesque turbarum, quæ congregatae fuerant, dimisit.

24 Habebat autem Judam semper charum ex animo, & erat viro inclinatus.

25 Rogavitque eum ducere uxorem, filiosque procreare. Nuptias fecit: quiete egit, communiterque vivebant.

26 Alcimus autem, videns charitatem illorum ad invicem, & conventiones, venit ad Demetrium, & dicebat: Nicanorem rebus alienis assentire, Judamque regni insidiatorem successorem sibi destinasse.

27 Itaque rex exasperatus, & pessimis hujus criminationibus irritatus, scripsit Nicanori, dicens, graviter quidem se ferre de amicitia conventionem, jubere tamen Machabæum citius vinculum mittere Antiochiam.

28 Quibus cognitis, Nicanor consternabatur, & graviter ferebat, si ea, quæ convenerant, irrita faceret, nihil læsus a viro:

29 Sed quia regi resistere non poterat, opportunitatem observabat, qua præceptum perficeret.

30 At Machabæus, videns secum austerius agere Nicanorem, & consuetum occursum ferocius exhibentem, intelligens non ex bono esse austeritatem istam, paucis suorum congregatis, occultavit se a Nicanore.

31 Quod cum ille cognovit fortiter se a viro præventum, venit ad maximum, & sanctissimum templum: & sacerdotibus solitas hostias offerentibus iussit sibi tradi virum.

32 Quibus cum juramento dicentibus nescire se, ubi esset, qui quærebatur, extendens manum ad templum,

33 Juravit, dicens: Nisi Judam mihi vinculum tradideritis, istud Dei sanum in planitiem deducam, & altare effodiam, & templum hoc Libero patri consecrabo.

34 Et his dictis, abiit. Sacerdotes autem proferentes manus in cælum, invocabant eum, qui semper propugnator esset gentis ipsorum, hæc dicentes:

35 Tu Domine univerforum, qui nullius indiges, voluisti templum habitationis tuæ fieri in nobis.

36 Et nunc, Sancte sanctorum omnium Domine, conserva in æternum impollutam domum istam, quæ nuper mundata est.

37 Razias autem quidam de senioribus ab Jerosolymis delatus est Nicanori, vir amator civitatis, & bene audiens: qui pro affectu pater Judæorum appellabatur.

38 Hic multis temporibus continentia propositum tenuit in Judaismo, corpusque & animam tradere contentus pro perseverantia.

39 Volens autem Nicanor manifestare odium, quod habebat in Judæos, misit milites quingentos, ut eum comprehenderent:

40 Putabat enim, si illum decepisset, se cladem Judæis maximam illaturum.

41 Turbis autem irruere in domum ejus, & januam dirumpere, atque ignem admovere cupientibus, cum jam comprehenderetur, gladio se petiit:

42 Eligens nobiliter mori potius, quam subditus fieri peccatoribus, & contra natales suos indignis injuriis agi.

43 Sed cum per festinationem non certo ictu plagam dedisset, & turbæ intra ostia irrumperent, recurrens audacter ad murum, præcipitavit semetipsum viriliter in turbas.

44 Quibus velociter locum dantibus casui ejus, venit per mediam cervicem:

45 Et cum adhuc spiraret, accensus animo surrexit: & cum sanguis ejus magno fluxu deflueret, & gravissimis vulneribus esset faucibus, cursu turbam pertransiit:

46 Et stans supra quamdam petram præruptam, & jam exanguis effectus, complexus intestina sua, utrifque manibus projecit super turbas, invocans dominatorem vitæ, ac spiritus, ut hæc illi iterum redderet: atque ita vita defunctus est.

CAPUT XV.

Judas suos contra Nicanorem Dei potentiam contententem roborat, tum exhortatione, tum nocturnæ apparitionis manifestatione, de viso Jeremia pro populo Israel orante; qui in Deum spem habentes ingentem proserunt exercitum, amputa-

ca-

capite, & manu Nicanoris, quæ Jerosolymis in memoriam divinæ protectionis suspensa sunt, lingua ejus blasphema avibus particulatim tradita, eoque die in annuam solemnitatem instituto.

1 Nicanor autem, ut comperit Judam esse in locis Samariæ, cogitavit cum omni impetu die sabbati committere bellum. 1. Mach. 7. 26.

2 Judæis vero, qui illum per necessitatem fequebantur, dicentibus: Ne ita ferociter, & barbare feceris, sed honorem tribus diei sanctificationis, & honora eum, qui universa conspicit:

3 Ille infelix interrogavit, si est potens in cælo, qui imperavit agi diem sabbatorum.

4 Et respondentibus illis: Est Dominus vivus ipse in cælo potens, qui jussit agi septimam diem.

5 At ille ait: & ego potens sum super terram, qui impero sumi arma, & negotia regis impleri. Tamen non obtinuit, ut consilium perficeret.

6 Et Nicanor quidem cum summa superbia erectus cogitaverat commune trophæum statuere de Juda.

7 Machabæus autem semper confidebat cum omni spe auxilium sibi a Deo affuturam.

8 Et hortabatur suos, ne formidarent ad adventum nationum, sed in mente haberent adjutoria sibi facta de cælo, & nunc sperarent ab Omnipotente sibi affuturam victoriam.

9 Et allocutus eos de lege, & prophetis, admonens etiam certamina, quæ fecerant prius, promptiores constituit eos.

10 Et ita animis eorum erectis, simul ostendebat gentium fallaciam, & juramentorum prævaricationem.

11 Singulos autem illorum armavit, non clypei, & hastæ munitione, sed sermonibus optimis, & exhortationibus, exposito digno fide somnio, per quod universos lætificavit.

12 Erat autem hujusce modi visus: Oniam, qui fuerat summus sacerdos, virum bonum, & benignum; verecundum visu, modestum moribus, & eloquio decorum; & qui a puero in virtuti-

tutibus exercitatus sit, manus protendentem, orare pro omni populo Judæorum.

13 Post hoc apparuisse, & alium virum ætate, & gloria mirabilem & magni decoris habitudine circa illum;

14 Respondentem vero Oniam dixisse: Hic est fratrum amator, & populi Israel: hic est, qui multum orat pro populo, & univèrsa sancta civitate, Jeremias propheta Dei.

15 Extendisse autem Jeremiam dextram, & dedisse Judæ gladium aureum dicentem;

16 Accipe sanctum gladium, munus a Deo, in quo dejicies adversarios populi mei Israel.

17 Exhortati itaque Judæ sermonibus bonis valde, de quibus extolli posset impetus, & animi juvenum confortari, statuerunt dimicare, & configere fortiter, ut virtus de negotiis judicaret: eo quod civitas sancta, & templum periclitarentur.

18 Erat enim pro uxoribus, & filiis, itemque pro fratribus, & cognatis, minor sollicitudo: maximus vero, & primus pro sanctitate timor erat templi,

19 Sed & eos, qui in civitate erant, non minima sollicitudo habebat pro his, qui congressuri erant

20 Et, cum jam omnes sperarent judicium futurum, hostesque adessent, atque exercitus esset ordinatus, bestiarum, equitesque opportuno in loco compositi.

21 Considerans Machabæus adventum multitudinis, & apparatus varium armorum, & ferocitatem bestiarum, extendens manus in cælum, prodigia facientem Dominum invocavit, qui non secundum armorum potentiam, sed prout ipsi placet, dat dignis victoriam.

22 Dixit autem invocans hoc modo: * Tu, Domine, qui misisti Angelum tuum sub Ezechia rege Juda, & interfecisti de castris Sennacherib centum octogintaquinque millia:

23 Et nunc dominator cælorum mitte Angelum tuum bonum ante nos, in timore, & tremore magnitudinis brachii tui,

24 Ut metuant, qui cum blasphemia veniunt ad.

• 54p.
8. 19.

adversus sanctum populum tuum. Et hic quidem ita peroravit.

25 Nicanor autem, & qui cum ipso erant, cum tubis, & canticis admovebant.

26 Judas vero, & qui cum eo erant, invocato Deo, per orationes congressi sunt:

27 Manu quidem pugnantes, sed Dominum cordibus orantes, prostraverunt non minus trigintaquinque millia, præsentia Dei magnifice delectati.

28 Cumque cessassent, & cum gaudio redirent, cognoverunt Nicanorem ruisse cum armis suis.

29 Facto itaque clamore, & perurbatione excitata, patria voce omnipotentem Dominum benedicebant.

30 Præcepit autem Judas, qui per omnia corpore, & animo mori pro civibus paratus erat, caput Nicanoris, & manum cum humero abscissam, Jerosolymam perferri.

31 Quo cum pervenisset, convocatis contribulibus, & sacerdotibus ad altare, accersit & eos, qui in arce erant.

32 Et ostenso capite Nicanoris, & manu nefaria, quam extendens contra domum sanctam omnipotentis Dei, magnifice gloriatus est:

33 Linguam etiam impii Nicanoris præcisam jussit particulatim avibus dari: manum autem dementis contra templum suspendi.

34 Omnes igitur cæli benedixerunt Dominum, dicentes: Benedictus, qui locum suum, incontaminatum servavit.

35 Suspendit autem Nicanoris caput in summa arce, ut evidens esset, & manifestum signum auxilii Dei.

36 Itaque omnes communi consilio decreverunt nullo modo diem istum absque celebritate præterire:

37 Habere autem celebritatem tertiadecimæ die mensis Adar, quod dicitur voce Syriaca, pridie Mardochei diei.

38 Igitur his erga Nicanorem gestis, & ex illis temporibus ab Hebræis civitate possessa, ego quoque in his faciam finem sermonis.

39 Et si quidem bene, & ut historix competit, hoc & ipse velim: fin autem minus digne, concedendum est mihi.

40 Sicut enim vinum semper bibere, aut semper aquam, contrarium est: alternis autem uti, delectabile: ita legentibus, si semper exactus sit sermo, non erit gratus. Hic ergo erit consummatus.

Finis Tomi Quarti.

